

กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ETHICAL SOCIALIZATION OF OUTSTANDING YOUTHS
OF CHACHOENGAO PROVINCE *

คลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ **
 ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ ***

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสารการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูล คือ เยาวชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานของจังหวัดฉะเชิงเทรา ในปีการศึกษา 2548 - 2550 จำนวนทั้งสิ้น 7 คน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนจำนวน 70 คน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า วิธีการและบทบาทที่สำคัญของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ

1. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและสภาพแวดล้อมมีลักษณะร่วมของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีเหตุผล

2. สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. เยาวชนต้นแบบต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการเห็นคุณค่าของความดีงามและการมีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ

4. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความขยัน ความประหยัดและความมีน้ำใจ

Abstract

The purpose of this research was to investigate ethical socialization of outstanding youths of Chachoengsao Province. The research included document analysis, in-depth interview, and observation. The key information consisted of 7 outstanding students who had received royal awards in Chachoengsao Province and 70 other involved people.

The findings revealed as follows:

* ดุษฎีนิพนธ์ สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1. The institutions of family, education, religion, community and mass media had an impact on the socialization, with logical positive interaction.

2. The institution of family played the most vital role in the socialization, both directly and indirectly.

3. The outstanding youths were required to have self-directed learning which included an understanding of the value of virtue and having certain person as their spiritual role models.

4. The institutions of family, education, religion, community and mass media had positive effects of morality development. The first three aspects, ranging from highest to lowest, were diligence, thrift, and generosity.

บทนำ

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติและยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนานั้น คุณธรรมจริยธรรมถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมระดับประเทศมีมากขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนด้วย สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมในตัวเยาวชนได้ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่จากสถาบันต่าง ๆ ทั้งจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและ

สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น คนในชุมชน กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ซึ่งการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลดังกล่าวทำให้เยาวชนได้มีโอกาเรียนรู้อารมณ์เป็นคนที่มีความดีมีคุณธรรมต่อไปในวันข้างหน้า (สุพิศรา สุภาพ, 2549, หน้า 21 - 59) และการเรียนรู้อารมณ์ของเยาวชนจากแบบอย่างที่ดีของบุคคลดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม

ทุกภาคส่วนในสังคมให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับเยาวชนเพิ่มขึ้น จนเยาวชนกลุ่มหนึ่งสามารถรักษาและธำรงความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมจนเป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวคิดและพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มดังกล่าวที่ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันทางสังคมที่สำคัญ เพื่อให้เป็นแบบอย่างในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์และสังเคราะห์สาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีเพื่อนำไปสู่กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ
2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In - depth Interview)

โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) สัมภาษณ์เยาวชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ได้แก่ พ่อแม่และญาติครู เพื่อนบ้าน และเพื่อน

3. การสังเกต (Observation) โดยสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ได้แก่ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมที่ทำเพื่อสังคม เป็นต้น และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยสังเกตพฤติกรรมทั้งที่บ้าน สถานศึกษา วัด และสถานที่อื่น ๆ

ขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาบริบททั่วไปเกี่ยวกับลักษณะครอบครัวและชุมชนของเยาวชนในดานภูมิศาสตร์ ดานการปกครอง ดานเศรษฐกิจ ดานการศึกษา และดานศาสนาและวัฒนธรรม

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากวิธีการศึกษาการสัมภาษณ์เจาะลึกตัวเยาวชน พ่อแม่ ญาติ ครู เพื่อนบ้านและเพื่อนของเยาวชน พร้อมศึกษาเอกสารและภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องของเยาวชนในการทำกิจกรรมร่วมกับสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชน เพื่อน และสื่อมวลชน

3. วิเคราะห์สาระสำคัญเพื่อตีความ (Interpretive) หรือแปลความหมายจากสิ่งที่ปรากฏ (Appearances)

4. คัดแยกข้อมูลออกเป็นเรื่อง (Themes) และเขียนแสดงเนื้อเรื่องด้วยการบรรยาย จำแนกเนื้อเรื่องตามประเด็น ได้แก่ บริบททั่วไป คุณธรรมที่ค้นพบและกระบวนการจัดเกล้าทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ

5. สังเคราะห์โครงสร้าง (Structural synthesis) ถัดนกรองความหมายปรากฏการณ์จากการศึกษาเยาวชนทุกคน เพื่อหาความหมายที่แท้ของปรากฏการณ์ (Essence)

6. สรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สำหรับผลที่ได้จากการวิจัย สามารถสังเคราะห์โครงสร้างเพื่อหาความหมายที่แท้ของปรากฏการณ์ (Essence) กระบวนการจัดเกล้าทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ดังนี้

1. กระบวนการจัดเกล้าทางสังคมจากสถาบันครอบครัวพบว่า สถาบันครอบครัวมีความสำคัญในกระบวนการจัดเกล้าทางสังคมมากที่สุด ลักษณะการจัดเกล้าทางสังคมจากสถาบันครอบครัวคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างพ่อแม่และตัวเยาวชน พ่อแม่มีความรักและเอาใจใส่ สนใจในทุกรายละเอียด เป็นที่ปรึกษาและดูแลเสมือนเพื่อน ให้อิสระในการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลที่มีร่วมกัน และพ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่าง ๆ

2. กระบวนการจัดเกล้าทางสังคมจากสถาบันการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูและเยาวชน ครูดูแลด้วยความรักและเอาใจใส่ สนใจในทุกรายละเอียด สอนและแนะนำแนวทางเช่นเดียวกับสถาบันครอบครัวที่สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ ครูติดต่อปรึกษาหารือกับพ่อแม่เพื่อวางแผนการอบรมร่วมกัน และครูเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการพูดและการแสดงออก

3. กระบวนการจัดเกล้าทางสังคมจากสถาบันศาสนาพบว่า พระภิกษุ มีส่วนโดยตรง

ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม บุคคลที่ถ่ายทอดแนวคำสอนและหลักคิดหลักปฏิบัติทางศาสนาที่สำคัญคือพ่อแม่ พ่อแม่จึงเป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝังทางศาสนาให้กับเยาวชนคือ สอนให้สวดมนต์ นั่งสมาธิ ปฏิบัติธรรมประจำวันและการพาเยาวชนเข้าวัดทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาซึ่งมีส่วนในการปลูกฝังทางศาสนาด้วยคือ การนิมนต์พระสงฆ์มาให้ความรู้และฝึกปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญ และเยาวชนเรียนรู้ธรรมะเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต วีซีดี และหนังสือด้วย

4. กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากชุมชน จำแนกได้ดังนี้

4.1 กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากเพื่อนบ้านพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่ติดต่อกันระหว่างเพื่อนบ้านและเยาวชน มีการสังสรรค์พูดคุยกันจนคุ้นเคยและเป็นกันเอง ร่วมรับทุกข์สุขทุกข์และร่วมแก้ปัญหา และด้วยการรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เพื่อนบ้านจึงมีส่วนช่วยในการสั่งสอนอบรมเยาวชน อีกทั้งสนับสนุนส่งเสริมการทำมาหากินของคนที่อยู่ในชุมชนและเยาวชนคือ ส่งเสริมคนขยันทำมาหากินและส่งเสริมการเป็นคนดี คนเก่งของเยาวชนด้วย นอกจากนี้ลักษณะวิถีชีวิตของเพื่อนบ้านชอบเข้าวัดทำบุญจึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในการซึมซับและสืบทอดวิถีชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรม

4.2 กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากเพื่อนพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่ติดต่อกันระหว่างเพื่อนและเยาวชน โดยมีลักษณะแนวคิดที่คล้ายคลึงสอดคล้องกันคือ ขยันเรียนและทำกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่สนใจและถนัดร่วมกัน และมีความจริงใจสามารถปรึกษาหารือร่วมกัน

ได้ทั้งเรื่องการเรียนรู้และการวางแผนอนาคต และสนับสนุนให้เยาวชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ซึ่งพ่อแม่มีส่วนในการให้คำแนะนำในการเลือกคบเพื่อนด้วย

5. กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชนพบว่า สื่อมวลชนมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมที่เป็นประโยชน์และเกิดผลดีกับเยาวชนโดยเยาวชนมีเจตคติที่จะเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม และพ่อแม่มีส่วนช่วยให้คำแนะนำในการเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีเหตุผลพบว่า เยาวชนเลือกดูโทรทัศน์เฉพาะเรื่องที่สนใจได้แก่ ข่าว สารคดีและละครแนวเพลง เลือกอ่านหนังสือ นิตยสารในเรื่องที่สนใจและนำไปใช้ประโยชน์กับชีวิตคือ หนังสือธรรมะ หนังสือสารคดี หนังสือประวัติประเทศต่าง ๆ และหนังสือบุคคลสำคัญ ไซอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูลและเรียนรู้เรื่องที่สนใจและมีประโยชน์คือ เรื่องธรรมะ สารคดี บุคคลสำคัญที่ประสบความสำเร็จ สำหรับวิทยุไม่มีผลในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมของเยาวชนต้นแบบ เนื่องจากเยาวชนทุกคนไม่ใช้วิทยุในชีวิตประจำวัน ทั้งเพื่อความรู้หรือเพื่อความบันเทิง

สรุปได้ว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชน พบลักษณะร่วมที่เด่นชัดร่วมกัน คือ “ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีเหตุผล (Logical Positive Interaction)”

6. คุณธรรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ของเยาวชนต้นแบบพบว่า เยาวชนมีการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ความขยัน ความประหยัด ความมีน้ำใจ ความสามัคคี ความสุภาพ ความสะอาด ความซื่อสัตย์

และความมีวินัย

7. วิธีการเรียนรู้ของเยาวชนต้นแบบ เยาวชนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) คือ การเห็นคุณค่าของความดีงามและการมีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนเสริมให้เกิดกระบวนการจัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมขึ้นได้

8. ชุมชนที่พักอาศัยของเยาวชนเป็นชุมชนที่อยู่นอกเมือง คนในชุมชนประกอบอาชีพการเกษตรและค้าขาย มีวิถีชีวิตเรียบง่าย สงบปลอดภัย รู้จักคุ้นเคยกันอย่างไร้เกลียดและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีเอื้อเพื่อเอื้อต่อกัน ซึ่งส่งเสริมให้เกิดกระบวนการจัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ดีขึ้น

สำหรับการดำเนินการตามประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ในการวิจัยนี้ได้รับประโยชน์ทั้ง 2 ประการที่คาดไว้ คือ

1. ได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการจัดเกลาทางสังคมโดยทั่วไป
2. ได้เรียนรู้กระบวนการจัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนต้นแบบ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษากระบวนการจัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรณำสู่การอภิปรายผลดังนี้

1. กระบวนการจัดเกลาทางสังคมจากสถาบันครอบครัว ครอบครัวถือเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ ทักษะคิดและความประพฤติของเยาวชน ถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการจัดเกลาทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง

ดังกล่าวที่ว่าบ้านเป็นศูนย์กลางของการจัดเกลาทางสังคม โดยมีพ่อแม่เป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 21) และจากผลการวิจัยพบว่า สถาบันครอบครัวของทุกครอบครัวมีอิทธิพลกับทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพและทัศนคติด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนเป็นอย่างมาก จากการที่พ่อแม่มีความใกล้ชิด ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับลูก และมีความเอาใจใส่และสนใจในรายละเอียดของลูกในทุกเรื่องอีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ ด้วย จึงสามารถใช้วิธีการอบรมสั่งสอนลูกได้ทั้งทางตรงคือ การบอกกล่าวตักเตือนเรื่องต่าง ๆ โดยมีการกล่าวชมเมื่อทำความดีและมีการลงโทษ และการอบรมสั่งสอนลูกทางอ้อมคือการทำที่ลูกเห็นและเลียนแบบจากพ่อแม่ เช่น พฤติกรรมของความขยันในการประกอบอาชีพของพ่อแม่ทำให้ลูกขยันทำงานในหน้าที่ของตนเอง เป็นต้น สอดคล้องกับสุพัตรา สุภาพ (2546, หน้า 42) ที่กล่าวถึงวิธีการอบรมของพ่อแม่ซึ่งมีทั้งทางตรงคือการบอกตรง ๆ ว่าต้องทำตัวอย่างไร เพื่อลูกจะได้วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมและการอบรมทางอ้อมคือการทำที่ลูกเลียนแบบหรือรับพฤติกรรมต่าง ๆ ของพ่อแม่เข้าไปเป็นพฤติกรรมของตนเองโดยไม่รู้ตัว

เรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ของพ่อแม่พบว่าพ่อแม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับลูกในลักษณะของเพื่อนและที่ปรึกษา โดยพ่อแม่จะให้คำปรึกษาแนะนำและให้อิสระลูกในการตัดสินใจด้วยตนเองบนพื้นฐานของเหตุผลที่มีร่วมกัน อีกทั้งสนใจในรายละเอียดของลูกทุกเรื่อง มีความใกล้ชิดกับลูก และได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับลูก ซึ่งปฏิสัมพันธ์

ที่ดีของพ่อแม่ดังกล่าวส่งผลให้ลูกกล่ากติกกล่า-
ตัดสินใจเรื่องของตนเอง และกล่าบอกเล่าปัญหา-
ต่าง ๆ ของตนเองให้พ่อแม่ฟังได้อย่างสบายใจ
ผ่อนคลายและมีความสุข วิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่
ในลักษณะนี้เป็นการเลี้ยงดูแบบไร้เหตุผลเป็น-
หลักและเป็นการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนร่วมด้วย
ถือเป็นวิธีการเลี้ยงดูซึ่งสอดคล้องกับ สุพรรณ
นันทมงคลชัย (2547, หน้า 14 -15) ที่กล่าวถึงวิธี
การเลี้ยงดูเด็กแบบไร้เหตุผลคือ พ่อแม่อธิบาย
เหตุผลในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำ
ของลูกหรือการลงโทษลูกซึ่งเป็นการช่วยให้ลูก
เรียนรู้และรับทราบสิ่งที่ควรและไม่ควรกระทำ
ส่วนการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนช่วยเสริมให้ลูก
ยอมรับการอบรม สั่งสอนต่าง ๆ ของพ่อแม่ได้
โดยง่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์
จิตชาญวิชัย (2546) ที่พบว่า ครอบครัวของนักเรียน
วัยรุ่นส่วนใหญ่อบรมสั่งสอนโดยใช้วิธีการตักเตือน
ก่อนหรือหลังแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและ
ใช้วิธีบอกผลเสียที่เกิดขึ้นหากมีพฤติกรรม
ที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ผลการวิจัยของ นัฏฐพงษ์
ดวงมนตรี (2547) พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่
มีการเลี้ยงดูแบบไร้เหตุผลซึ่งเป็นปัจจัยด้าน
ประชาธิปไตยในครอบครัว ซึ่งการเลี้ยงดูแบบ
ไร้เหตุผลและแบบรักสนับสนุนนี้เป็นการเลี้ยงดู
ที่ทั้งพ่อแม่และลูกใช้ความรักความเข้าใจซึ่งกัน
และกันเป็นพื้นฐานและไม่มีการบังคับให้ปฏิบัติ
ตรงข้ามกับการเลี้ยงดูแบบเผด็จการสอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของไบมไรด์ (Baumrind, 1991, pp. 56 -
95) พบว่า พ่อแม่ที่เผด็จการจะเรียกร้องกับลูก
มากเกินไปในระดับที่สูงและลูกมีการตอบสนอง
การเรียกร้องในระดับ ที่สูงด้วย ซึ่งเป็นการเลี้ยงดู
ที่สร้างความตึงเครียดให้กับทั้งพ่อแม่และลูก

และผลการวิจัยของ ทินคิว มอร์ และ คาร์ราโน
(Tinkew, Moore & Carrano, 2006, pp. 850 - 881)
ที่พบว่ารูปแบบการปฏิสัมพันธ์ 2 ทิศทางมีส่วน
ผลักดันผลกระทบทางลบของการเลี้ยงดูแบบ
เผด็จการให้ลดลง เมื่อพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางบวก
กับเยาวชน

โดยภาพรวมถือว่าเยาวชนในครอบครัว
มีความอบอุ่น มีความสุขและมีความสุขเข้าใจซึ่งกัน
และกันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมและการที่พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีถือ
เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้เรื่องคุณธรรมจริย-
ธรรมต่าง ๆ ของลูกด้วยกัน สอดคล้องกับ
สุพัตรา สุภาพ (2546, หน้า 42) ที่กล่าวว่าครอบครัวดี
มีคุณธรรมได้นั้นสิ่งหนึ่งอยู่ที่การอยู่ร่วมกัน
อย่างมีความสุขในครอบครัวและหากครอบครัว
ให้การอบรมสั่งสอนและประพฤติเป็นตัวอย่าง
ให้กับบุตรหลานก็จะเป็นปัจจัยสำคัญข้อหนึ่ง
ที่ทำให้เกิดคนดีมีคุณธรรมขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้อง
กับผลการวิจัยของสุจิตรา ปันดี (2547) ที่พบว่า
ผู้ปกครองมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ให้กับนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเคารพบนอบ
ต่อพ่อแม่ ครูและผู้ใหญ่ แนะนำการใช้จ่าย ฝึกการ
ดูแลทรัพย์สินตนเองและส่งเสริมการปฏิบัติตน
อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
ยังเบลดและคณะ (Youngblade et al., 2007,
pp. 47 - 53) ที่พบว่าลักษณะครอบครัวที่ส่งเสริม
พฤติกรรมทางบวกจำนวนมากสัมพันธ์กับ
ความสามารถทางสังคมและการเห็นคุณค่าตนเอง
ของเยาวชน ดังนั้นความสัมพันธ์ของครอบครัว
ระหว่างพ่อแม่กับลูกจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ นอกจาก
สามารถส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมได้โดยตรงแล้ว
ยังช่วยลดปัจจัยเสี่ยงในการกระทำที่ไม่เหมาะสม

ของลูก อีกทั้งสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางจิตใจ และสังคมของลูกได้ ดังผลการวิจัยของสตีเวนสัน ริด และ โบคิสัน (Steven - son, Reed, & Bodison, 1996, pp. 498 - 508) พบว่าเยาวชนกับระดับความสัมพันธ์ของครอบครัวไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญกับปัจจัยภายนอก 3 ประการ คือ จิตใจ ความเชื่อ การประเมินคุณค่าและการเสริมความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และผลการวิจัยของ อะเบลและจีเคส (Abell & Gecas, 1997, pp. 99-123) พบว่าความรู้สึกลึกซึ้ง ความละเอียดใจ และการขัดเกลาทางสังคมที่กล่าวว่าการเลี้ยงดูแบบ ไขเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลึกซึ้ง และการเลี้ยงดูแบบ ใช้อารมณ์มีความสัมพันธ์กับความละเอียดใจ และผลการวิจัยของฟอร์นีย์ ครุทซิงเจอร์ และฟอร์นีย์ (Forney, Crutsinger & Forney, 2006, pp. 24 - 43) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเยาวชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ไม่พัวพันการ ใจกรรมของเยาวชนมากที่สุด

2. กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าครูมีคุณดูแลเอาใจใส่และการสอนเยาวชนคล้ายคลึงกับการที่เยาวชนได้รับจากพ่อแม่ในทุกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเยาวชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแสดงออกถึงความรักต่อเยาวชนเสมือนพ่อแม่และมีการติดต่oprักษาหารือระหว่างครูและพ่อแม่ในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน การปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมระหว่างบ้านกับโรงเรียน จึงเป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือเกื้อหนุนเติมเต็มให้กันและต้องร่วมมือกันส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ทำให้เยาวชนไม่สับสนกับการเรียนรู้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการเป็น

แบบอย่างที่ดีของครู ทั้งการพูดจาไพเราะ แต่งกายสุภาพและการแสดงออกต่าง ๆ เช่น มีวิถีชีวิตที่ประหยัดรู้จักใช้จ่าย

จากผลการวิจัยพบว่าสถาบันการศึกษาของเยาวชนมีลักษณะการอบรมสั่งสอนในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนด้วยการนำการปฏิบัติในชีวิตจริงมาใช้และมีแนวทางการอบรมสั่งสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมคล้ายคลึงและสอดคล้องกับสถาบันครอบครัว จึงทำให้เยาวชนมีความชัดเจนกับการแสดงออกในคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ โดยไม่สับสนหรือขัดแย้ง ครูจึงถือเป็นบุคคลสำคัญของสถาบันการศึกษาที่ดูแลเยาวชนอย่างใกล้ชิดและเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมทั้งโดยทางตรงคือการบอกกล่าวและโดยทางอ้อมคือการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนได้ออกเลียนแบบดั่งนั้นการที่พ่อแม่และครูได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนวิธีการและบทบาทในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมให้ประสานสอดคล้องและเกื้อหนุนส่งเสริมกันจึงถือเป็นสิ่งที่ส่งผลดีต่อการเรียนรู้และพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนด้วย ดังที่ปาณิ วิฑิตวัฒนา (2548, หน้า 93) กล่าวไว้ว่าการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษาไม่ตรงกับการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวทำให้เด็กสับสนไม่ทราบว่าของใครถูกต้องหรือการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษาไม่ตรงกับสิ่งที่ปฏิบัติในชีวิตจริงทำให้เด็กอาจเสื่อมศรัทธาหรือไม่แน่ใจว่าควรเชื่อหรือไม่ ซึ่งทำให้เด็กขัดแย้งในตัวบุคคลขึ้นได้ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของอัญชติ พุกชาญญา (2547) ที่พบว่ารูปแบบและวิธีการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้กับนักเรียนคือการเน้นวิธีการพัฒนา

มากกว่าปรัชญาด้วยการทำกิจกรรม ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูนิวาสธรรมขันธ์ (โปธวิชัย) (2549) พบว่าแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนประการหนึ่งคือครูควรใส่ใจ ให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน

3. กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันศาสนา จากผลการวิจัยพบว่าพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญในการปลูกฝังให้ลูกได้เข้าถึง คำสั่งสอนจากสถาบันศาสนา เช่น การพาลูกเข้าวัดในวันสำคัญทางศาสนา การตักบาตร การสวดมนต์ และการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันเยาวชนยังได้เรียนรู้จากสถาบันการศึกษาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การนิมนต์พระสงฆ์มาให้ความรู้และร่วมฝึกปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ ทั้งการสอนจากครูและการปฏิบัติจริง ซึ่งส่งผลให้เยาวชนได้ซึมซับหลักธรรมได้เพิ่มขึ้นและมีส่วนทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ต่อยอดจากเดิม เช่น ไปทำบุญเองในช่วงเวลาว่าง การเข้าร่วมทำกิจกรรมกับทางวัดด้วยตนเอง รวมทั้งอ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมะหรือค้นคว้าข้อมูลธรรมะทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาถนอมศักดิ์ สุทธิภักดิ์ (2546) พบว่าบทบาทของพระธรรมวิทยากรต่อการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมเยาวชนมีการปฏิบัติมากที่สุดคือส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักธรรมไปปฏิบัติที่บ้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แสงนภา ภักดีศิริวงศ์ (2548) ที่พบว่าสถาบันศาสนามีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนคือ พระภิกษุส่วนมากอบรมสั่งสอนด้านจริยธรรมมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมที่วัด มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและให้คำแนะนำ

ปรึกษาแก่นักเรียนในปัญหาทั่วไป

4. กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากชุมชน

4.1 กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากเพื่อนบ้าน บุคคลในชุมชนมีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมเพื่อสืบทอดคุณธรรมจริยธรรมจากรุ่นสู่รุ่น จากผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีวิถีแบบชนบท เป็นหมู่บ้าน มีความสงบและปลอดภัย เพื่อนบ้านรู้จักคุ้นเคยกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้มีความเอื้อเอื้อเพื่อแผ่เอื้ออาหารต่อกัน เข้าใจกันและสนใจในสุขทุกข์ของกันและกัน นิยมเข้าวัดทำบุญในวันสำคัญและพบปะสังสรรค์กันทำให้อารมณ์ดีไปและความเคลื่อนไหวซึ่งกันและกัน สิ่งสำคัญในการสนทนาในชุมชนคือการประกอบอาชีพและเรื่องบุตรหลานทำให้คนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการประกอบอาชีพและแนวคิดในการส่งเสริมสนับสนุนการทำความดีของบุตรหลานในชุมชน ซึ่งการที่เยาวชนได้ร่วมสังสรรค์พูดคุยกับคนในชุมชนสอนให้เยาวชนเรียนรู้การเขาสังคมและทำให้เยาวชนได้เรียนรู้และซึมซับวิถีชีวิต ความคิด การปฏิบัติที่มีคุณธรรมจริยธรรมให้สอดคล้องกับวิถีของชุมชนที่อาศัยอยู่ ซึ่งถือเป็นการสืบทอดคุณธรรมจริยธรรมของชุมชนต่อไป

4.2 กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากเพื่อน จากงานวิจัยพบว่าเยาวชนเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะและแนวคิดคล้ายคลึงกัน เช่น ขยันเรียนหรือชอบทำกิจกรรม ติดต่อสื่อสารถึงกันเสมอโดยพูดคุยกันที่โรงเรียน ทางโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ตในเรื่องการปรึกษาเรื่องการเรียนเรื่องความประพฤติ การใช้จ่ายหรือการวางแผนชีวิต ทำให้ได้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดต่าง ๆ ในทางสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ และเพื่อน

สนับสนุนบรรทัดฐานทางสังคมมากกว่าการช่วยผลักดันให้ขัดแย้งกับข้อบังคับหรือระเบียบวินัยที่ผู้ใหญ่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสเวนส์สัน (Svensson, 2004) ที่พบว่าการควบคุมที่เข้มงวดของครอบครัวและโรงเรียนมีความเสี่ยงของการรวมกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมผิดปกติ

5. กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชน จากผลการวิจัยพบว่าเยาวชนเลือกดูโทรทัศน์เฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ เช่น เลือกรายการข่าว รายการสารคดีหรือขมละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการร้องเพลงและในขณะที่ดูโทรทัศน์พ่อแม่มารวมดูด้วย พร้อมกับแนะนำเนื้อหาในเรื่องที่ดู ส่วนเรื่องที่ไม่อนุญาตให้ดูเป็นเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง ทำร้ายร่างกายหรือเรื่องที่แสดงถึงความไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งการดูโทรทัศน์รายการที่เหมาะสมส่งผลดีต่อจิตใจและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑามาศ ศรีโมรา (2545) พบว่าภาพยนตร์การ์ตูนของไทยทางโทรทัศน์มีปรากฏเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจมากที่สุด และมีเนื้อหาประเภทศีลธรรมจรรยา ค่านิยม ประเพณี แรงบันดาลใจและทัศนคติ ความคิดเห็น สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรุฒิ พงษ์ธีระพล (2545) พบว่าตัวแปรที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมคือลักษณะของละคร และนักเรียนส่วนใหญ่รับชมละครโทรทัศน์แนวสนุกสนาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของจำลอง ครุรอง (2546) พบว่าทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนในการรับชมโทรทัศน์เฉพาะประเด็นทางจริยธรรม หลังจากชมรายการโทรทัศน์เรื่องที่น่ามาพูดคุยกับบุตรหลานคือปัญหาเรื่องความรุนแรง วัตถุนิยม ความ

ไม่เหมาะสมต่อวัฒนธรรมไทยและการใช้ภาษาไม่เหมาะสม แต่ผลการวิจัยของ ยิงเบลด และคณะ (Youngblade et al., 2007, pp. 47 - 53) พบว่าอิทธิพลของการชมโทรทัศน์ และพฤติกรรมสุขภาพของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเยาวชนในระดับต่ำ

ส่วนการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เยาวชนเลือกอ่านหนังสือที่สนใจหรือมีประโยชน์นำไปใช้ในชีวิตได้ เช่น หนังสือธรรมะ หนังสือสารคดี หนังสือประวัติประเทศต่าง ๆ นิตยสาร วารสาร หรือหนังสือพิมพ์ธุรกิจเกี่ยวกับนักธุรกิจหรือบุคคลสำคัญของโลก ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ให้สาระความรู้และส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภิสรา เปี่ยมราศรี (2546) พบว่า รูปแบบที่ส่งเสริมคุณธรรมจากหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทยมากที่สุดคือบทความ เนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมในหน้าสำหรับเด็กมีมากที่สุดคือ ความเป็นผู้มีเหตุผลและคุณธรรมที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญมีความสอดคล้องกับที่หนังสือพิมพ์นำเสนอคือเรื่องความกตัญญู ไม่ลัทธิพหุและไม่พุดปิดผลการวิจัยของวรรณรัชต์ ทองสวัสดิ์ (2549) พบว่าเนื้อหาจริยธรรมในหนังสือวรรณกรรมเยาวชนไว้ว่าเนื้อหาจริยธรรมที่ปรากฏมากที่สุดคือ ความมีน้ำใจรองลงมาคือความกล้าหาญความรับผิดชอบ ปรากฏน้อยที่สุด คือ ความเสมอภาคและความมีมนุษยสัมพันธ์ สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ต เยาวชนจะใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูลและเพื่อการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่สนใจและมีประโยชน์ เช่น ความรู้ทางธรรมะ ความรู้เกี่ยวกับบุคคลสำคัญของโลกที่ประสบความสำเร็จ ความรู้ทางสารคดี ความรู้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ที่สนใจ หรือเรื่อง-

ราวต่าง ๆ ในความสนใจขณะนั้น ทำให้การใช้ อินเทอร์เน็ตของเยาวชนเป็นการส่งเสริมคุณธรรม- จริยธรรมมากกว่าการเรียนรู้สิ่งที่ไม่เหมาะสม การใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชนจึงไม่ส่งผลกระทบต่อ ให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง หรือด้าน การดำเนินชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัญญา ใจมั่น (2547) ที่พบว่าพฤติกรรมด้าน จริยธรรมของผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จากการใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนเอกชนไว้ว่าจริยธรรม และมารยาทการใช้อินเทอร์เน็ตมีพฤติกรรม ด้านความมีวินัยและด้านการใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับ มากและด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากเจตคติของเยาวชนที่ติดต่อการ- รับข้อมูลแล้ว การที่พ่อแม่มีการควบคุมและ ตรวจสอบการรับข้อมูลของเยาวชนโดยการกำหนด เวลาหรือการตั้งอุปกรณ์ให้อยู่ในสายตาของพ่อแม่ อีกทั้งพ่อแม่ร่วมใช้สื่อมวลชนและให้เหตุผลกับ ลูกด้วยถือเป็นวิธีการและบทบาทสำคัญต่อการ รับข้อมูลข่าวสารที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเยาวชน จึงทำให้สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อ การเรียนรู้ในทางสร้างสรรค์ของเยาวชนมากขึ้น

จากการศึกษาสรุปได้ว่ากระบวนการ- ขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันครอบครัว สถาบัน การศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชน จากงานวิจัยเป็นไปตามทฤษฎีการเกิดตัวตน (Stages of the self) ในส่วนของ “Me” คือส่วนที่ ได้รับจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ทางสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) จากงานวิจัยพบลักษณะรวม ที่เด่นชัดร่วมกันคือ “ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมี เหตุผล (Logical Positive Interaction)” กล่าวคือ

เป็นการสื่อสารสองทิศทางระหว่างบุคคลต่าง ๆ กับเยาวชน ซึ่งเป็นลักษณะของการสื่อสารที่อยู่ บนพื้นฐานของเหตุผล สำหรับการสื่อสารทาง- เดียวจากสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เยาวชนเลือกรับเฉพาะการสื่อสารเชิงบวกอย่างมี เหตุผลเท่านั้น

6. คุณธรรมจริยธรรมที่เยาวชนแสดงออก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ความขยัน ความ- ประหยัด ความมีน้ำใจ ความสามัคคี ความสุภาพ ความสะอาด ความซื่อสัตย์และความมีวินัย พบว่า พ่อแม่มีบทบาทสำคัญอย่างมากที่ ทำให้เยาวชน มีคุณธรรมจริยธรรม นอกจากการอบรมสั่งสอน ด้วยคำพูดแล้วยังสอนผ่านการกระทำและการ- ปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วยคือ พ่อแม่ปฏิบัติ เป็นแบบอย่างให้เห็น เช่น ในเรื่องการประกอบ อาชีพของครอบครัว โดยให้เยาวชนเข้ามามีส่วน- ร่วมเพื่อเรียนรู้ เขาใจและรับรู้ในความขยันและ ความมุ่งมั่นพยายามไม่ย่อท้อ ด้วยเหตุนี้ ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ในคุณค่าของการหารายได้ จึงเกิดพฤติกรรมความประหยัดในการใช้จ่าย เรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและคุ้มค่า เป็นต้น สำหรับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ มีส่วนให้เกิด คุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวในระดับที่แตกต่างกัน เช่น สถาบันการศึกษาสอนผ่านการเห็นแบบอย่าง ของครูในการตั้งใจทำงาน การมีเหตุผลในการ- ใช้จ่าย การแสดงออก ทั้งคำพูดและการเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติดีต่อสังคม สถาบันศาสนาสอน ผ่านหลักธรรมให้เยาวชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง ชุมชนที่อยู่เป็นชุมชนที่ขยันทำงาน อยู่อย่าง- ประหยัดมีชัยสถไม่ฟุ้งเฟ้อ เป็นต้น

7. คุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning)

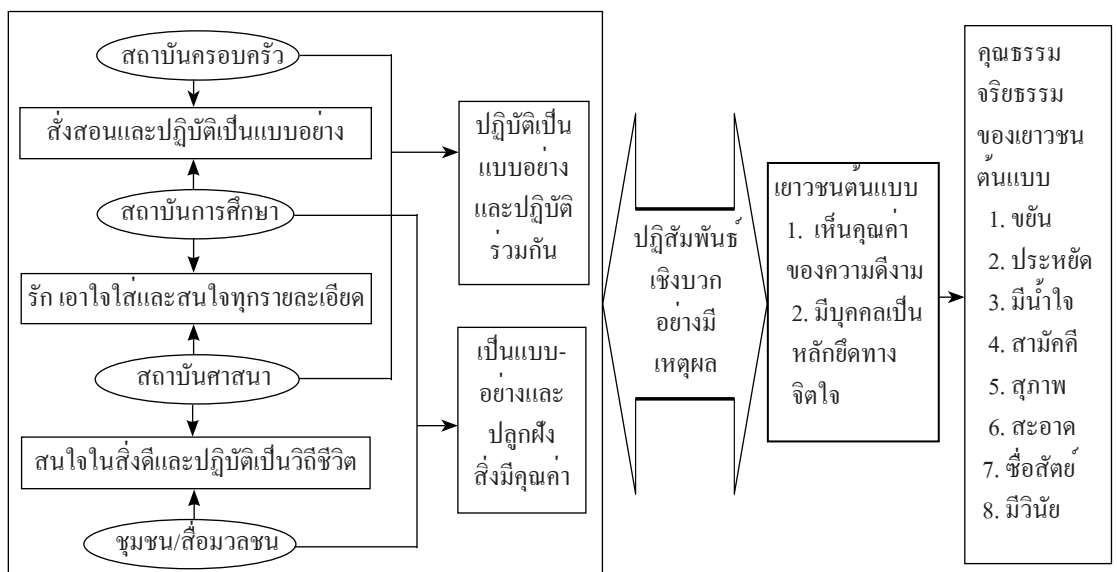
ได้แก่ การเห็นคุณค่าของความดีงามและการมีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่ตรงตามทฤษฎีการเกิดตัวตน (Stages of the self) ในส่วนของ "I" คือลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่เอื้อต่อกระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งลักษณะเฉพาะตนของเยาวชนต้นแบบ สรุปได้ดังนี้

7.1 การเห็นคุณค่าของความดีงาม เยาวชนทุกคนมีความคิดและปฏิบัติตนอยู่ในความดีงามได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นควบคุม รู้จักหาข้อคิดทางบวกกับเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้จักการคัดกรองสิ่งดีเพื่อนำมาใช้กับชีวิต มีจิตใจเข้มแข็งและมีความมุ่งมั่น มุมานะฝ่าฟัน และสามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้

7.2 การมีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ บุคคลที่สำคัญที่เป็นหลักยึดทางจิตใจคือ พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด ทำให้เยาวชน ปฏิบัติ-

สิ่งดีงามและถูกต้องอยู่เสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง เพราะระลึกถึงความรู้สึกโดยกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเกิดความสบายใจและภาคภูมิใจ

8. ลักษณะชุมชนเป็นชุมชนที่อยู่นอกเมือง คนในชุมชนประกอบอาชีพการเกษตรและค้าขาย มีวิถีชีวิตเรียบง่าย สงบปลอดภัย รู้จักคุ้นเคยกันอย่างใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี เอื้อเพื่อเอื้อแก่ต่อกันซึ่งเป็นชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะของสังคมไทยคือ เด็กเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนจากผู้ใหญ่ คนในชุมชนใส่ใจดูแลและสามารถช่วยเหลือแนะนำเรื่องต่าง ๆ ให้กันและกันได้ รวมทั้งมีการนับถือและห่วงใยกันเสมือนญาติมิตร ซึ่งส่งผลดีต่อการถ่ายทอด ส่งเสริมและสืบทอดคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชน จึงเป็นการถ่ายทอดลักษณะที่ดีงามที่เอื้อต่อกระบวนการขัดเกลาทางสังคมตามรูปแบบเฉพาะของลักษณะสังคมไทยจากรุ่นสู่รุ่นได้

แผนภาพแสดงผลกระทบการขัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย
 - 1.1 ควรตระหนักว่าบทบาทของบิดามารดามีความสำคัญต่อกระบวนการจัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนมาก
 - 1.2 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการเลี้ยงดูลูกแบบໃးเหตุผลและการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมมีผลต่อการเกิดคุณธรรมจริยธรรมในเยาวชน
 - 1.3 บิดามารดาควรส่งเสริมให้บุตรรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การเห็นคุณค่าของ

- ความดีงามและการมีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ
- 1.4 ครูควรดำเนินการสอนรายวิชาต่าง ๆ ด้วยการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมโดยให้ประสานสอดคล้องกับสถาบันครอบครัว
 2. ข้อเสนอแนะเชิงการพัฒนาสังคม สถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัวควรร่วมมือกันสร้างและพัฒนาเครือข่ายเยาวชนต้นแบบให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
 3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป วิจัยและพัฒนากระบวนการจัดเกลาทางสังคมแก่เยาวชนด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จำลอง กรูรอง. (2546). การศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดทุ่งครุในการรับชมรายการโทรทัศน์ ศึกษากรณีเฉพาะประเด็นทางจริยธรรม. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จุฑามาส ศรีโมรา. (2545). การวิเคราะห์ภาพยนตร์การ์ตูนของไทยทางโทรทัศน์ในด้านการจัดเกลาทางสังคม. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัฐพงษ์ ดวงมนตรี. (2547). การอบรมจัดเกลาทางสังคมด้านประชาธิปไตยในครอบครัวชนบทจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปพานี ฐิติวัฒนา. (2548). การจัดเกลาทางสังคม. ใน พวงเพชร สุรัตน์กีกุล และเมธมาลัย ราชภัณฑารักษ์ (บรรณาธิการ), มนุษย์กับสังคม (หน้า 83-106). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระครูนิริฐวิริยคุณ (โปชวิชัย). (2549). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- พระมหาถนอมศักดิ์ สุทธิภักดิ์. (2546). บทบาทของพระธรรมวิทยากรต่อการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมเยาวชน. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วรรณรัชต์ ทองสวัสดิ์. (2549). การวิเคราะห์เนื้อหาจริยธรรมในหนังสือวรรณกรรมเยาวชน. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสอนภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรอุฒิ พงษ์ธีระพล. (2545). อิทธิพลของละครโทรทัศน์ที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภิสรา เปี่ยมราศรี. (2546). การวิเคราะห์เนื้อหาในแง่ส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กในหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบูรณ์ จิตชาญวิชัย. (2546). วิธีการขัดเกลาทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมของวัยรุ่นโดยสถาบันครอบครัวในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สัณญา ใจมั่น. (2547). พฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จากการใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). รายงานการศึกษาคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุจิตรา บันดี. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนธีรภานุบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุธรรม นันทมงคลชัย. (2547). การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นของครอบครัวไทย. ใน สุธรรม นันทมงคลชัย (บรรณาธิการ), หนังสือชุด โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย เล่ม 5: การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย (หน้า 14-15). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุพิศรา สุภาพ. (2546). สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุพิศรา สุภาพ. (2549). ปัญหาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์. (2551). วันเด็กแห่งชาติ: พัฒนาการและความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, วารสารการศึกษาและการพัฒนาศังคม. 4(2): 1-18.

- แสงนภา ถักดีศิริวงศ์. (2548). การมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัญชติ พุกชาญ์คา. (2547). การศึกษาเรื่องรูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Abell, E., & Gecas, V. (1997). Guilt, shame, and family socialization. *Journal of Family Issues*. 18(2), 99-123.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*. 11(1), 56-95.
- Forney, W.S., Crutsinger, C., & Forney, J.C. (2006). Self-concepts and self-worth as predictors of self-perception of morality: implications for delinquent risk behavior associated with shoplifting. *Family and Consumer Science Research Journal*. 35(1), 24-43.
- Stevenson, H.C., Reed, J. & Bodison, P. (1996). Kinship social support and adolescent racial socialization beliefs: extending the self to family. *Journal of Black Psychology*. 22(4), 498-508.
- Svensson, R. (2004). *Social control and socialization: The Role of morality as a social mechanism in adolescent deviant behavior*. Doctoral Thesis, Department of Sociology Sciences, Stockholm University.
- Tinkew, J.B., Moore, K.A. & Carrano, J. (2006). The father-child relationship, parenting styles, and adolescent risk behavior in intact families. *Journal of Family Issues*. 27(6),